

Dự án hỗ trợ lên kế hoạch và thực hiện các hành động giảm nhẹ phát thải khí nhà kính phù hợp với điều kiện quốc gia (SPI-NAMA)

Cập nhật: tháng 4 2018

BỐI CẢNH

Trong những thập kỷ vừa qua, Việt Nam đã có được sự tăng trưởng kinh tế ổn định tạo điều kiện cho đất nước chuyển đổi thành công là quốc gia có thu nhập trung bình thấp. Việt Nam tiếp tục phấn đấu để đạt được khát vọng phát triển, trở thành một quốc gia công nghiệp hóa vào năm 2020. Tuy nhiên, cùng với sự tăng trưởng đáng kể như vậy thì mức gia tăng sử dụng năng lượng cũng đạt gấp 5 lần trong khoảng thời gian từ năm 1990 đến năm 2006 khiến cho Việt Nam trở thành một trong những nước có lượng phát thải khí nhà kính (KNK) tăng nhanh nhất trong khu vực, và cũng là quốc gia có chỉ số nồng độ khí CO₂ trên GDP cao hơn mức trung bình của khu vực.

Để đáp ứng mục tiêu toàn cầu của UNFCCC và tình hình trong nước Việt Nam đã bắt tay xây dựng khung chính sách quốc gia về biến đổi khí hậu. Nỗ lực đó được thể hiện qua một số chính sách điển hình như: Chương trình mục tiêu quốc gia Ứng phó với Biến đổi khí hậu (NTP-RCC), Chiến lược quốc gia về Biến đổi khí hậu (NCCS, 12/2011), Chiến lược quốc gia về Tăng trưởng Xanh (NGGS, 9/2012), các văn bản khác liên quan (Quyết định 1775/QĐ-TTg, 2012) và xây dựng các chính sách cấp địa phương. Gần đây nhất, khi Thỏa thuận Paris, khung chính sách quốc tế hướng tới năm 2030, bắt đầu có hiệu lực thì Việt Nam đã ban hành Kế hoạch hành động Triển khai Thỏa thuận Paris (Quyết định 2053/QĐ-TTg, 2016). Song song với đó là việc hình thành khung chính sách cam kết việc thực hiện các yêu cầu của Thỏa thuận Paris bao gồm Đóng góp do Quốc gia tự quyết định (NDC) cùng với quá trình cập nhật NDC.

Việc Thỏa thuận Paris chính thức có hiệu lực gần đây đòi hỏi cần phải thay đổi mô hình sang thực hiện thống nhất các cam kết của Việt Nam và áp dụng cách tiếp cận cấp quốc gia qua việc vận hành hợp lý hệ thống quản lý tiến trình thay vì thực hiện các hành động giảm nhẹ phát thải khí nhà kính phù hợp với điều kiện quốc gia (NAMAs) và các hành động giảm nhẹ trên cơ sở tự nguyện. Trong bối cảnh này bản thân NAMAs cũng cần phải được điều chỉnh lại từ khái niệm giảm nhẹ độc lập có giá trị áp dụng đến năm 2020 thành một trong các nhân tố được lồng ghép trong NDC, và được nhận biết là NDC. Cho đến nay, các hỗ trợ cho NAMA phần lớn có đặc trưng là các hoạt động để sẵn sàng. Cũng vậy, nhiều hoạt động thí điểm dưới dạng dự án trong lĩnh vực giảm nhẹ đang được xây dựng trong điều kiện thiếu tính liên kết giữa việc phân định vai trò của các bên liên quan với trách nhiệm trong các lĩnh vực liên ngành. Nhu cầu trong nước về hỗ trợ tăng cường năng lực các bên liên quan trong lập kế hoạch và điều phối, quản lý việc thực hiện các hành động giảm nhẹ là rất cao.

Từ thực tế trên, Dự án này (SPI-NAMA) được triển khai để hỗ trợ Bộ Tài nguyên và Môi trường (TNMT) tăng cường chức năng quản lý nhà nước nhằm thúc đẩy chính sách giảm nhẹ (xem thông tin về Đầu ra 1), đồng thời hỗ trợ các bộ ngành, cơ quan liên quan như thành phố trực thuộc Trung ương, trong xây dựng năng lực lên kế hoạch và thực hiện các hành động giảm nhẹ trung/dài hạn theo Thỏa thuận Paris (xem thông tin về Đầu ra 2).

Sơ lược về cấu trúc Dự án

Mục tiêu tổng thể

Chính phủ Việt Nam có thể thực hiện việc lập kế hoạch và triển khai các NAMA theo cách có thể đo đạc, báo cáo và thẩm tra được (MRV).

Thông tin cơ bản về dự án

Quốc gia	Việt Nam
Tên Dự án	Hỗ trợ lên kế hoạch và thực hiện các hành động giảm nhẹ phát thải khí nhà kính phù hợp với điều kiện quốc gia (SPI-NAMA)
Nhà tài trợ	Cơ quan Hợp tác Quốc tế Nhật Bản (JICA)
Cơ quan chủ quản/thực hiện	Bộ Tài nguyên và Môi trường (Bộ TNMT) Cục Biến đổi khí hậu (Cục BĐKH)
Thời hạn	48 tháng (02/2015-01/2019)
Địa điểm	Toàn quốc Cấp tỉnh (Thành phố Hồ Chí Minh)
Vốn ODA	384.148 triệu JPY

Tham khảo thông tin về các hoạt động và tiến độ của dự án tại trang thông tin điện tử theo đường dẫn dưới đây!

➔ www.jica.go.jp/project/vietnam/036/index.html

Các đầu ra của Dự án

- Năng lực của Bộ TNMT trong công tác quản lý việc xây dựng và thực hiện các NAMA được tăng cường.
- Năng lực của các bộ ngành, cơ quan liên quan được nâng cao thông qua thí điểm NAMA đô thị các bon thấp tại thành phố được lựa chọn của Việt Nam.

Các hoạt động

Dự án, SPI-NAMA áp dụng phương pháp tiếp cận, hỗ trợ phân lớp: 1) xây dựng chính sách cấp Trung ương và khung chính sách cho các hành động giảm nhẹ, và 2) cải thiện năng lực thực hiện hành động giảm nhẹ tại thành phố được lựa chọn thông qua thí điểm các phương thức MRV.

Đầu ra 1: Năng lực của Bộ TNMT trong công tác quản lý việc xây dựng và thực hiện NAMA được tăng cường

- Rà soát và đánh giá các chính sách về giảm nhẹ phát thải KNK tại Việt Nam;
- Xác định những hạn chế và nhu cầu về nâng cao năng lực quản lý và điều phối các hoạt động liên quan đến NAMA của Bộ TNMT;
- Hỗ trợ nghiên cứu và đề xuất lộ trình giảm nhẹ phát thải KNK;
- Nghiên cứu và đề xuất các quy định về quy trình đo đạc, báo cáo và thẩm định (MRV) cấp quốc gia cho NAMA;
- Nghiên cứu và đề xuất quy định về hệ thống quản lý cơ sở dữ liệu và đăng ký NAMA;
- Tổ chức các hội thảo, khóa đào tạo, truyền thông về lộ trình giảm nhẹ phát thải KNK, hệ thống quản lý cơ sở dữ liệu và đăng ký NAMA, quy trình MRV cấp quốc gia cho NAMA;
- Đánh giá các phương án công nghệ các bon thấp thực hiện hành động giảm nhẹ (cho INDC và lĩnh vực khí F).

Đầu ra 2: Năng lực của các bộ ngành, chính quyền địa phương trong lập kế hoạch, thực hiện và MRV/NAMA được nâng cao

- Lựa chọn địa phương thí điểm MRV;

2. Thu thập thông tin về NAMA/MRV và kiểm kê KNK cho địa phương thí điểm;
3. Chuẩn bị kiểm kê KNK cho địa phương thí điểm;
4. Thí điểm MRV cho các NAMA ở địa phương được lựa chọn làm mẫu;
5. Đề xuất phương thức kiểm kê KNK và NAMA/MRV cho chính quyền địa phương;
6. Tổ chức các hội thảo chuyên đề, tập huấn về kiểm kê KNK và NAMA/MRV cho chính quyền định phương;
7. Tổ chức hội thảo chuyên đề và tập huấn NAMA/MRV cho các bộ ngành.

Các sản phẩm dự kiến

Các hoạt động ở Đầu ra 1 sẽ hỗ trợ quá trình xây dựng các văn bản chính sách về vấn đề giảm nhẹ:

- ✓ Lộ trình và phương thức giảm nhẹ phát thải KNK (Nghị định Chính phủ);
- ✓ Chính sách về MRV quốc gia, và
- ✓ Hệ thống đăng ký NAMA.

Trong đó, cả Lộ trình và hệ thống MRV quốc gia sẽ là cơ sở chính sách, pháp lý cần thiết định hướng cho các nỗ lực giảm nhẹ biến đổi khí hậu tại Việt Nam và dự kiến hỗ trợ việc kết nối NAMA-NDC và MRV-Khung Minh bạch theo Thỏa thuận Paris. Tương tự, để đảm bảo tính hiệu quả của Nghị định về Lộ trình, các hoạt động tại Đầu ra 2 sẽ hỗ trợ Thành phố Hồ Chí Minh (Tp. HCM), địa phương thí điểm, qua việc xây dựng năng lực và đào tạo về:

- ✓ Kiểm kê KNK cấp thành phố; và
- ✓ Lập kế hoạch MRV cho các dự án đầu tư và phát triển trong các lĩnh vực chủ chốt của thành phố (năng lượng, giao thông, chất thải).

Các đầu ra này đã được biên tập thành các sổ tay kỹ thuật, dưới góc độ bền vững các kết quả này có thể được thể chế hóa trong phạm vi thành phố.

Các hoạt động xây dựng năng lực

Các hoạt động xây dựng năng lực trong dự án SPI-NAMA được thực hiện qua các hình thức dưới đây:

- ✓ Xây dựng tài liệu đào tạo chính thức về các chủ đề quan trọng và tổ chức các khóa tập huấn tập trung vào cấp độ lãnh đạo và cán bộ kỹ thuật
- ✓ Tập huấn nước ngoài và trao đổi chuyên gia (ví dụ Tập huấn tại Nhật Bản)
- ✓ Học tập trao đổi kinh nghiệm tại các hội nghị quốc tế (ví dụ sự kiện bên lề UNFCCC/COP) và Trao đổi Nam-Nam.

Tiến độ cho đến nay

Với sự chỉ đạo của Ban Đồng điều phối, Dự án SPI-NAMA đã đạt được các kết quả sau:

ĐẦU RA 1:

- ✓ Hoàn thiện các nhiệm vụ nghiên cứu cơ sở liên quan đến các hoạt động từ 1-5 (10/2015~03/2017).
- ✓ Hỗ trợ quá trình xây dựng Nghị định Chính phủ về Lộ trình và Phương thức giảm nhẹ phát thải khí nhà kính tại Việt Nam từ tháng 03/2016.
- ✓ Sau khi Ban soạn thảo và Tổ Biên tập được thành lập vào tháng 5/2017, Cục BDKH đã đẩy nhanh quá trình xây dựng dự thảo Nghị định.
- ✓ Sau tháng 3/2018, sẽ bắt đầu quy trình xây dựng Thông tư (Hướng dẫn Kỹ thuật) quy định chi tiết việc thi hành Nghị định.

Hội thảo Khởi động tham vấn xây dựng Nghị định về Lộ trình giảm nhẹ phát thải KNK (17/5/2017)

- ✓ Đã tổ chức các hoạt động nghiên cứu và tham vấn cho hệ thống MRV quốc gia. Hệ thống này sẽ được quy định như một phần thủ tục hành chính trong Nghị định về Lộ trình.
- ✓ Khởi động nhiệm vụ Đánh giá Nhu cầu Công nghệ các bon thấp vào tháng 9/2016 để cụ thể hoá các phương án thực hiện NDC của Việt Nam, được đệ trình năm 2015, và hỗ trợ quá trình thực hiện.
- ✓ Đánh giá Công nghệ các bon thấp theo lĩnh vực đã xác định và xếp hạng ưu tiên cho các công nghệ các bon thấp tối ưu dựa trên các đánh giá trực, kiểm tra các vấn đề kỹ thuật, chính trị tiềm ẩn cho từng phương án của NDC. Kết quả nghiên cứu đánh giá này đã được sử dụng cho quá trình cập nhật NDC của Việt Nam.

ĐẦU RA 2:

- ✓ Đã hoàn thiện phân tích cơ sở cho các hoạt động từ 1-5 (10/2015~03/2017).
- ✓ Ủy ban Nhân dân Tp. HCM đã chính thức công bố kết quả của Dự án SPI-NAMA, như phổ biến các sổ tay kỹ thuật nói trên đến các cơ quan liên quan, phương thức MRV thí điểm, báo cáo về các hoạt động đang triển khai, và chấp nhận kết quả kiểm kê KNK của thành phố (Công văn số 180/UBND-DT). Công bố này sẽ làm nền tảng thúc đẩy các hoạt động và cam kết tính bền vững của Dự án SPI-NAMA
- ✓ Trong năm 2018/2019, ba trụ cột sau được xác định là các hoạt động chính: 1) Đề xuất khung chính sách về hoạt động tiết kiệm và hiệu quả năng lượng của tòa nhà tập trung vào các bên phát thải lớn của thành phố; 2) tăng cường hoạt động kiểm kê KNK của thành phố; 3) xây dựng hệ thống MRV và chính sách về hiệu quả năng lượng và năng lượng tái tạo tập trung vào ngành giao thông. Các hoạt động của dự án tại Tp. HCM để giúp thúc đẩy hơn nữa tính kết nối với quá trình xây dựng Nghị định, cam kết tính hiệu quả của Nghị định và tính bền vững của Dự án SPI-NAMA.

XÂY DỰNG NĂNG LỰC VÀ ĐÀO TẠO:

Các khóa tập huấn (từ bên trái sang: năm 2016, năm 2017)

- ✓ Tổ chức các đoàn công tác tập huấn tại Nhật (2015, 2016, 2017)
- ✓ Các hội thảo chuyên đề nhỏ tại Bộ TNMT học tập, chia sẻ kinh nghiệm quốc tế về chính sách biến đổi khí hậu
- ✓ Chuỗi các khóa tập huấn tại các đô thị Hà Nội, Hải Phòng, Tp. HCM về hoạch định chính sách, minh bạch và triển khai.